

עת"א (נצרת) 33166-06-25 - הדס אזרן נ' הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון

עת"א (נצרת) 33166-06-25 - הדס אזרן נ' הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון ואח'מחוזי נצרת
עת"א (נצרת) 33166-06-25

הדס אזרן

נגד

1. הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון

בית המשפט המחוזי בנצרת

[28.08.2025]

כב' השופט סאמר ח'טיב

פסק דין

לפני עתירה נגד החלטת הממונה על עבודות השירות במחוז צפון, מיום 8.6.2025, בגדרה הורה על הפסקה מינהלית של עבודות השירות, שהעותרת החל לרצות ביום 17.7.2024 ועל ריצוי יתרת ימי המאסר, העומדת על 235 ימים, מאחורי סורג וברית.

רקע

- ביום 8.7.2024, במסגרת ת"פ 70361-07-23, הורשעה העותרת, על פי הודאתה, בבית המשפט המחוזי בנצרת בעבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, שימוש ברכיב חיוני באמצעי תשלום, בתחכום או באופן שיקשה את גילוי העבירה. על העותרת נגזרו תשעה חודשי מאסר בפועל, אשר ירצו בעבודות שירות.
- העותרת התייצבה לתחילת ביצוע עבודות השירות ביום 17.07.24. בשיחת הקליטה שנערכה לה, נמסרו לה זכויותיה וחובותיה וכן הנחיות וכללים בדבר אופן ביצוע עבודות השירות (להלן: שיחת הקליטה). כמו כן נמסר לעותרת אודות חובת הדיווח על היעדרותה מעבודות השירות והאפשרות בדבר ביצוע הפסקה מנהלית בהתקיים אחת העילות המנויות בחוק. העותרת חתמה על מסמך "כללים והנחיות לעובד שירות" במועד קליטתה.
- העותרת, שהחלה לרצות את עונשה בעבודות שירות בחודש יולי 2024 התייצבה עד היום, סך הכל ל-27 ימי עבודות שירות. כך לדוגמא: כבר בחודש אוגוסט 2024 - התייצבה ליום עבודה אחד בלבד, בחודש ספטמבר 2024, לא התייצבה העותרת ולו ליום עבודה אחד, בחודש אוקטובר 2024 התייצבה העותרת ל-5 ימי עבודה בלבד ובחודשים דצמבר 2024 ועד פברואר 2025, התייצבה העותרת ל-15 ימי עבודה בלבד.
- לאור אי התייצבותה כנדרש, נערכה לעותרת שיחת בירור ראשונה בתאריך 26.09.24, בה הוזרה העותרת וניתנה לה הזדמנות נוספת לחזרה תקינה לעבודה. בשיחת בירור זו זומנה לשימוע בתאריך 13.11.24 תוך שהוסברו לה השלכותיו של השימוע וההזדמנות שהוענקה לה עד מועד השימוע לשנות דרכה.
- ביום 13.11.24 נערך לעותרת שימוע במסגרתו נתנה לה הזדמנות נוספת לחזרתה לעבודות השירות, תוך אזהרה חמורה שבמידה שלא תתייצב כנדרש ותפר את תנאי מערך השירות, תזומן לשימוע נוסף ולא תקבל כל הזדמנות נוספת (להלן: השימוע הראשון). כמו כן העותרת זומנה לשימוע מותנה לתאריך 05.02.25 לצורך בחינת התנהלותה.

6. לאור המשך התנהלותה ואי התייבבותה למקום העסקתה, נערכה לעותרת ביום 09.12.24 שיחת בירור נוספת, במסגרתה הוזרה העותרת בשנית וקיבלה הזדמנות נוספת לחזרה תקינה לעבודה.
7. בתאריך 19.1.25, לא התייבבה העותרת לעבודות שירות, ללא אישור. ביום 05.02.25 נערך לעותרת שימוע נוסף. בגיליון השימוע פורטה התנהלות העותרת לאורך התקופה בה הייתה אמורה להתייבב כנדרש לביצוע עבודות השירות.
8. בתאריך 13.02.25 המליץ הממונה על הפסקת עבודות השירות של העותרת, בגין העילות המנויות בסעיף 51 ט (א) (לחוק העונשין). בגדרי המלצתו כתב הממונה (כך במקור, ס'ח'): "נוכח העולה מגיליון השימוע, עובדת השירות הוזמנה לשימוע כדין, אליו התייבבה. בחנתי את כלל החומרים בעניינו של עובדת השירות ומצאתי כי הליך ההפסקה המנהלית תקין. במסגרת השימוע טענה עובדת השירות טענות שונות לעניין מצבה הכלכלי והרווחתי אך לא נתנה הסבר מספר להתנהגותה פורצת הגבולות. בשים לב למפורט בגיליון השימוע ובנספחים המצורפים לו, עולה כי עובדת השירות מפרה את הכללים שנקבעו בעניינה לביצוע עבודות שירות, אינה מבצעת את עבודות השירות כנדרש וברציפות, ותפקודה בעבודת השירות נמצא לקוי (בין היתר, התנהגה באופן לא הולם במקום העסקה). החל ממועד תחילת ריצוי עונשה ביום 17.7.24 ועד היום ביצעה 26 ימי עבודה בפועל בלבד. עובדת השירות זומנה לשיחות, ונעשו ניסיונות רבים לרתום את עובד השירות על מנת שיסיים את עונש מאסרו בעבודת שירות, אך ללא הצלחה. מדובר בעובדת שירות שקיבלה הזדמנויות רבות אך לא השכילה לנצלן. לאור האמור, ולאחר שטענות עובדת השירות הובאו בפני, אני ממליץ בפני הגורם המוסמך, על הפסקה מנהלית של עבודת השירות בעניינו של עובד השירות".
9. נוכח המלצת הממונה והמפורט לעיל, התקבלה החלטה ע"י ראש אגף האסיר, ביום 24.2.2025, להפקעת עבודות השירות של העותרת. הודעה על הפסקה מנהלית של עבודות השירות נשלחה לעותרת, בגדרה נדרשה להתייבב לריצוי יתרת עונשה במאסר ביום 24.3.2025.
10. ביום 3.3.2025, הגישה העותרת עתירה כנגד החלטת הממונה, עת"א 4409-03-25 (להלן: העתירה הראשונה).
11. בדיון שנערך ביום 21.4.2025, בעתירה הראשונה, קבעתי כי לא נפל פגם כלשהו בהחלטת הממונה. אולם, בשים לב לנסיבות האישיות של העותרת, כפי שאלו באו לידי ביטוי הן בעתירה והן בדברי ב"כ העותרת, מצאתי להורות לממונה על קיום שימוע נוסף לעותרת, אליו תוזמן באמצעות סנגורה. במסגרת פסק הדין נתתי דעתי להליך השיקומי שעל פי הנתען, החלה העותרת להשתתף בו. למען הנוחות, אביא את הסיפא של פסק הדין כלשונו: "אבהיר שוב כי אין בפסק דין זה כדי לגרוע מסמכותו של הממונה להחליט עפ"י שיקול דעתו. בגדרי השימוע הנוסף אליו תוזמן העותרת כאמור, תעלה העותרת הן בעצמה והן באמצעות בא כוחה את כלל טענותיה הקשורות לנסיבותיה האישיות ותביא בפני הממונה את כלל המסמכים הרלוונטיים". (ההדגשה לא במקור. ס'ח').
12. לאור החלטתי זו, זומנה העותרת לשימוע נוסף, באמצעות בא כוחה, ביום 21.4.2025 (להלן: השימוע הנוסף). השימוע הנוסף נערך לעותרת ביום 7.5.2025 בנוכחותה ובנוכחות בא כוחה.

13. בשימוע הנוסף החליט הממונה על עבודות השירות להפקיע את עבודות השירות של העותרת. בגיליון השימוע הנוסף פורטה התנהלות העותרת לאורך התקופה הארוכה בה הייתה אמורה להתייצב כנדרש לביצוע עבודות השירות ונכתב בו (כך במקור, ס'ח'): "מדובר בעובדת שירות שהתייצבה לשימוע בעקבות עתירה מנהלית כנגד הפסקה מנהלית, בהחלטת בית משפט לא נפל פגם בהחלטת הממונה אך לאור טענותיה הקשורות לנסיבות אישיות ותביא מסמכים רלוונטיים להציג בפני הממונה. לציין כי במעמד השימוע לא הועלו נסיבות שאינן מוכרות אלא ציין בא כוחה כי ב 11.2.25 החלה ליווי רווחתי. נשאלו באם קיימים מסמכים אך לא היה ברשותם אף מסמך המחדש דבר מה להציגו ובעניין הליווי הרווחתי הוצג בפניהם כי לאורך כל חייה ליווי של עובדים סוציאליים ועדיין לא היה התייצבות כנדרש לריצוי העונש. לאור העובדה שאין כל דבר מה מחדש בעניינה, ההחלטה בעינה עומדת - הפסקה מנהלית".
14. העותרת הגישה ביום 15.6.2025, עתירה זו כנגד החלטת הממונה. העותרת צרפה לעתירה מכתב מעו"ס המטפלת בה, מיום 11.2.2025 (להלן: מכתבה של העו"ס). יצוין כי מכתבה של העו"ס הוגש גם בדיון בעתירה הראשונה וכן הועבר למשיבה לאחר השימוע מיום 5.2.2025.
15. ביום 19.8.2025, נערך דיון בעתירה דן (להלן: הדיון). טיעוני העותרת
16. ב"כ העותרת טען בדיון, כי העותרת היא בחורה צעירה, בת 23, שנידונה לראשונה בחייה לעבודות שירות. כמו כן טען, כי לעותרת נסיבות אישיות קשות שהקשו על היכולת שלה ללכת לעבודות השירות, לרבות התדרדרות במצבה הכלכלי, עד כדי שלא התאפשר לה קיום בסיסי ותזונה ראויה והיו ימים שהיא לא אכלה כלל ועל כן לא יכלה לצאת לעבודות השירות. נטען גם, כי לא היה לעותרת איפה לגור וכן כי בחור עבריין אלים לקח עליה חסות, נהג בה באלימות ומנע ממנה לצאת מהבית. לטענת העותרת, לאחרונה, חזרה להתגורר בבית אמה ויש עו"ס המטפלת בה.
17. העותרת טוענת כי השימוע מיום 5.2.2025, התקיים ללא נוכחות סנגורה. זאת בשל העובדה שהעותרת הודיעה לסנגורה אודות השימוע ביום 4.2.2025 והסנגור לא היה פנוי להתייצב למחרת. לטענת העותרת, הממונה סרב לדחות את הדיון.
18. העותרת טוענת כי הממונה התעלם מנסיבות חייה יוצאות הדופן ולא התייחס לכך שהעותרת עזבה את ביתו של האדם שנהג בה באלימות ומצאה מקום מגורים אחר. כמו כן, לטענתה, הממונה התעלם מדברי בית המשפט כפי שהועלו בהחלטה בעתירה הראשונה ולא שקל את שיקומה של העותרת בעת שהחליט להפקיע את עבודות השירות שלה.
19. לטענת העותרת, שגה הממונה בנימוקו, לפיו "אין כל דבר מה מחדש בעניינה" ולא נתן דעתו למכתבה של העו"ס, בו המליצה על מתן הזדמנות נוספת לעותרת להשלים את עבודות השירות בליווי צמוד של עו"ס. העותרת הוסיפה, כי העו"ס בנתה לה תכנית לשיקום כלכלי ופסיכולוגי ומצאה לה מקום מגורים ועל כן, תוכל בנסיבות החדשות הללו, לבצע את עבודות השירות. העותרת ביקשה לציין, שבניגוד לקביעתו של הממונה, כי העותרת כבר היתה בעבר בליווי של עו"ס ובכל זאת לא התייצבה לעבודות השירות, היא לא היתה מלווה באופן צמוד וייעודי על ידי שירותי הרווחה בהקשר הספציפי של ביצוע עבודות השירות. בדיון אף טען ב"כ העותרת כי העותרת נעלבה מכך שנאמר שהיא היתה מוכרת לרווחה.
- ב"כ העותרת מבקש לציין, כי כעת נראה שהעותרת מבינה שהחלופה לביצוע עבודות השירות היא מאסר של ממש והיא מחויבת לבצען.

טיעוני המשיבה

20. המשיבה טוענת, כי במסגרת העתירה, לא הציגה העותרת כל סיבה מוצדקת להתנהלותה במהלך תקופת עבודות השירות ולהיעדרויותיה הרבות וכי אין די בטענה כללית בדבר מצבה האישי המורכב.

21. המשיבה מוסיפה, כי התנהלות גורמי הממונה ביחס לעותרת היתה מקצועית ביותר והבהירה כי הממונה עושה כל שלא ידו על מנת ליתן אפשרות לעובדי השירות לרצות את עונשם. לאור הבנת הממונה כי מדובר בכלי שיקומי חשוב, ניתנו לעותרת הזדמנויות אין ספור, מתוך התחשבות במצבה. אולם, העותרת לא השכילה לנצל הזדמנויות אלה ולראיה - מיום שהחלה בביצוע עבודות השירות ביולי 2024, התייצבה ל 27 ימים בלבד. לאור כל זאת ומשהעותרת לא השכילה לשתף פעולה ולהרתם לתהליך ולאחר בחינת הנתונים באופן מעמיק, הופעל הכלי של הפסקה מנהלית. 22. המשיבה טוענת כי תכנית השיקום ההוליסטי שנבנה ע"י העו"ס, כך לדברי העותרת, אינה רלוונטית וכי בהליך מנהלי כגון זה, נבחנים אך סבירות ותקינות החלטת הגורם הממונה. שיקולי שיקום ויעילות דרכי ענישה אינם רלוונטיים להליך ואין להדרש אליהם.

דין והכרעה

23. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים אני סבור, כי לא נפל פגם בהחלטה המנהלית, מושא העתירה ודין העתירה להדחות.

24. סוגיית ההפסקה המינהלית של עבודת שרות הוסדרה בסעיף 51ט לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: החוק). סעיף זה, כפי נוסחו לאחר תיקונו בשנת תש"ע, מורה בזו הלשון:

"(א) נציב בתי הסוהר או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך על ידו, רשאי, לאחר שנתן לעובד השירות הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו או לפני סוהר בכיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר שהוסמך לכך על ידי הנציב, להחליט כי עבודתו של עובד השירות לא תחל או תופסק וכי הוא יישא את עונשו או את יתרת עונשו בבית סוהר, לפי העניין, אם ראה כי מתקיים בעובד השירות אחד מאלה לפי העניין:

...

(2) הוא אינו מבצע כראוי את המשימות שהוטלו עליו או שהתנהגותו בעבודה אינה מניחה את הדעת;

...

(4) הוא לא ציית להוראה של הממונה, של רכז עבודת השירות או של המפקח או לא קיים חובה המוטלת עליו לפי סימן זה;"

סעיף קטן (א1) לחוק קובע שהשימוע לפי סעיף קטן (א) יערך בעל-פה ויתועד בכתב.

25. ההלכה קבעה זה מכבר כי:

"ככלל, בית המשפט אינו שם עצמו תחת הגורם המוסמך להחליט על ההצדקה שבהפסקת עבודות השירות והמרתן בריצוי מאסר בפועל. תפקידו של בית המשפט בענין זה מוגבל לבחינת סבירות החלטת הנציב" וכן כי:

"מושכלות ראשונים הם כי "התייצבות לעבודות שירות אינה ענין שבשיקול דעת אלא עונש שנגזר על אדם אשר יצא חייב בדיון" (רע"ב 6029/06 סרי נ' נציב שירות בתי הסוהר (לא פורסם, 25.7.08)). עבודות שירות אינן ניתנות בידי נאשם אלא כפריבילגיה, בתור חלופה מקלה לעונש מאסר בפועל. מקום שנאשם אינו מבצע את עבודות השירות כראוי, ומראה במעשיו כי אינו מקבל על עצמו את עול האחריות הנלווית לחלופת מאסר זו, לא נותרת ברירה אלא לבטל חלופה עונשית זו ולחייבו לרצות את יתרת עונשו במאסר ממש" (רע"ב 3275/08 יוחאי גליקסמן נ' שירות בתי הסוהר והממונה על עבודות השרות).

26. ביחס לטענתה של העותרת בדבר ייצוגה בשימוע מיום 5.2.2025, יוער, כי משניתנה ההחלטה בעתירה הראשונה ומשהתקיים השימוע החוזר בו יוצגה העותרת ע"י בא כוחה, סבורני כי אין להדרש לטענה זו.

27. אין ולא יכולה להיות מחלוקת, כי העותרת היתה מודעת לחובותיה, כפי שהוצגו לפניה בשיחת הקליטה, על אף פי כן, נמנעה מלהתייצב לעבודות השירות באופן קבוע. מעיון בגליון רנטגן מיום 6.4.2025 - עמ 27-29 בכתב התשובה של המשיבה (להלן: גליון הרנטגן)

עולה, כי העותרת הפגינה לאורך תקופת עבודות השירות דפוס עקבי של הפרת החובות שהוטלו עליה, לרבות היעדרויות תכופות בטענה למחלה מבלי להעביר אישורי מחלה כנדרש, אי התייצבות ללא כל הודעה, לרבות לשיחות בירור שנקבעו לה, הימנעות ממענה לפניות טלפוניות שנעשו אליה ועוד. התנהלות זו נמשכה גם לאחר שנערכו עימה שיחות אזהרה רבות ואף לאחר השימוע הראשון שנערך לה.

28. בבסיס טענותיה של העותרת עומדות נסיבות חייה המורכבות, שהן הגורם, לטענתה, לכך שלא התייצבה לעבודות השירות שהוטלו עליה. בא כוחה של העותרת תאר לבית המשפט את סיפור חייה הקשים של העותרת, לרבות קשר עם אדם אלים שלא הרשה לה לצאת מביתה.

29. לאחר שעיינתי בכתבי טענות הצדדים ובמסמכים שצורפו להם, מצאתי, כי הממונה לא אטם אזניו מלשמוע את הסבריה של העותרת וכי עובדי הממונה הקשיבו לעותרת, הפגינו כלפיה סבלנות ואורח רוח, השקיעו מאמצים רבים על מנת להסביר לה את חובותיה והעניקו לה הזדמנויות רבות לתקן את דרכיה, כמו כן התייחסו לטענותיה בדבר חששותיה מבן זוגה וטענות אחרות שהועלו על ידה לפניהם. בנוסף, נעשו נסיונות להעבירה ממקום עבודה אחד לאחר על מנת לסייע לה לבצע את עבודות השירות.

30. מסכים אני עם טענתה של המשיבה, כי במהלך כל ההליך דנן, בכתבי הטענות, במסמכים ובדברים שעלו בדיון, לא העלתה העותרת כל סיבה מוצדקת להתנהלותה במהלך תקופת עבודות השירות ולהיעדרויותיה הרבות והסתפקה בהצגת נסיבות חייה המורכבות ובכך אין די. כמו כן, מקבל אני גם את טענת המשיבה בדבר ההזדמנויות הרבות שניתנו לעותרת לתקן את דרכיה ולבצע את עבודות השירות שהוטלו עליה. כאמור, תיעודי שיחות הבירור והאזהרה והשימועים הרבים שנערכו לה, מוכיחים זאת.

31. על אף שהעותרת טוענת כי העובדת הסוציאלית בנתה לה תכנית שיקום שתסייע לה לבצע את עבודות השירות, מלבד אותו מכתב מחודש פברואר 2024 (מכתבה של העו"ס), לא הוגש לבית המשפט או לממונה בעת השימוע החוזר, כל מסמך המוכיח כי תכנית כזו אכן נבנתה ומיושמת.

32. דומה, כי העותרת הכתיבה למעשה את התוצאה של הפסקה מנהלית של עבודות השירות על ידי מחדליה החוזרים ונשנים.

33. בשולי הדברים אתיחס לדברי העותרת באשר לקביעת הממונה כי היא טופלה בעבר ע"י עו"ס והדבר לא מנע ממנה להעדר מעבודות השירות ולטענתה כי מעולם לא טופלה ע"י עו"ס בהקשר של עבודות השירות. על פי גליון הרנטגן, בתאריך 30.10.2024, נרשם: "התבקשה (העותרת, ס, ח') שהעובדת הסוציאלית שלה תדבר איתי", בתאריך 4.11.2024, נרשם: "בוצעה שיחה של המפקח עם עובדת סוציאלית בשם תמר מהרווחה בבית שאן לגבי עובדת השירות הדס, לדבריה היא מוכרת ברווחה...בשיחה עם תמר הוסבר לה שעובדת השירות נשפטה לפני ארבעה חודשים לתחילת ריצוי העונש אך עד כה עשתה רק 8 ימי עבודה בלבד ולכן היא מוזמנת לשימוע...לדבריה, עובדת השירות דיברה איתה ואוחזת בה תקווה שתעזור מול ריצוי העונש". נוכח דברים אלה נראה כי טענת העותרת, למצער, לא מדויקת.

34. לאור כל האמור לעיל, לא נפל פגם מנהלי בהחלטת הממונה על עבודות השירות. סוף דבר, העתירה נדחית.

העותרת תתייצב ביום 10.9.2025 עד השעה 9:00 בבית המעצר קישון, לריצוי יתרת התקופה כפי שיקבע הממונה, במאסר בפועל.

ניתן היום, ד' אלול תשפ"ה, 28 אוגוסט 2025, בהעדר הצדדים.